

Economische barometer van de Nederlandse maritieme maakindustrie

Vierde kwartaal 2022

NMT, voor de maritieme maakindustrie

Voorwoord

Deze barometer geeft de belangrijkste uitkomsten weer van de enquête, die aan het einde van het vierde kwartaal van 2022 gehouden is onder de leden van NMT. Aan hen veel dank voor het invullen van de enquête die ten grondslag ligt aan dit rapport. Samen zorgen we ervoor dat we meer inzicht krijgen in het reilen en het zeilen van onze maritieme maakindustrie. Die inzichten helpen NMT onder andere in het onderbouwen van de lobbyactiviteiten in Den Haag en Brussel.

Veel indicatoren zijn positief en gestegen ten opzichte van vorige meting. De afzwakkende groei die in de vorige meting is geconstateerd heeft niet doorgezet in het vierde en tevens laatste kwartaal van 2022. Veel maritieme maakbedrijven lijken goed in het werk te zitten. Dat is goed nieuws. Aan de andere kant zijn er nog wel veel belemmeringen. Daarnaast zijn prijsstijgingen nog niet gaan liggen. Deze problematiek leidt helaas in sommige gevallen tot uitstel van scheepsbouworders.

Graag wil ik dit moment ook aangrijpen om ieder van jullie een voorspoedig maritiem jaar te wensen! In 2023 staat NMT weer voor u klaar. We hebben weer een vol programma met trainingen, netwerkevenementen, beurzen en handelsmissies. Ook blijven wij betrokken bij innovatieprojecten en informeren wij jullie over recente marktontwikkelingen. En uiteraard blijft NMT de belangen van de maritieme maakindustrie behartigen in Den Haag, Brussel, Londen en de regio.

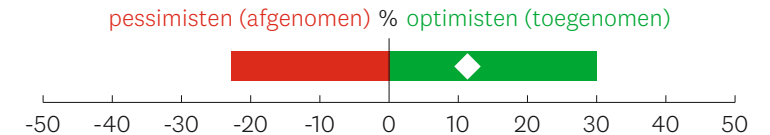
Roel de Graaf, directeur Netherlands Maritime Technology

Leeswijzer grafieken

In de enquête die ten grondslag ligt aan de economische barometer worden ondernemers naar hun oordeel gevraagd over verschillende onderwerpen. **Optimisten** zijn ondernemers die verbetering zien of verwachten en **pessimisten** zijn zij die verslechtering zien of verwachten. Daarnaast zijn er ook ondernemers die geen verbetering of verslechtering zien/ ervaren, deze groep is niet zichtbaar in de grafieken. Het aantal optimisten en pessimisten vormt de basis voor het saldo. Het **saldo** (◇) is het verschil tussen het percentage optimisten en het percentage pessimisten. Bij een positief saldo zijn er meer optimisten dan pessimisten en bij een negatief saldo zijn er meer pessimisten dan optimisten. Het saldo geeft in één oogopslag weer of de stemming onder ondernemers positief of negatief is en in welke mate.

Voorbeeld

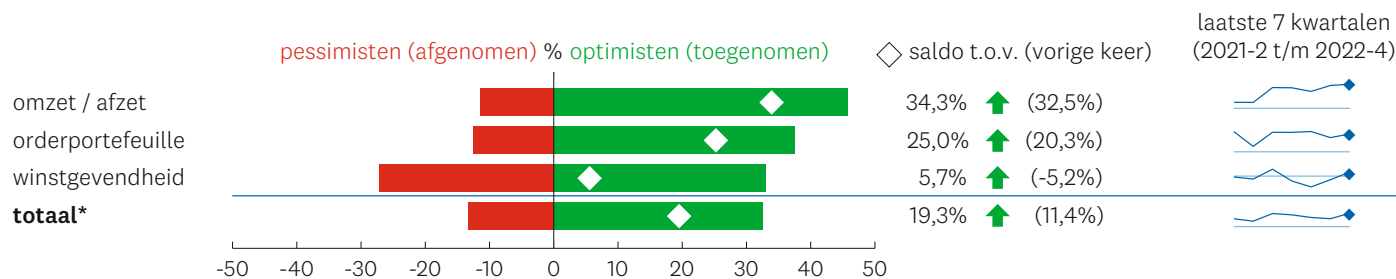
onderwerp

Ontwikkelingen in het vierde kwartaal van 2022

Wederom zijn er veel respondenten die aangeven dat de omzet/ afzet en de orderportefeuille is gestegen in het vierde kwartaal van 2022. Een stuk minder respondenten hebben een afname gemeld, daarom is het saldo positief. Verder was de winstgevendheid de afgelopen zeven kwartalen (2021-2 t/m 2022-4) vijf keer negatief. Dit keer (2022-4) is het saldo gelukkig licht positief met 5,7% en voor de tweede keer op rij gestegen, eerst van -15,5% naar -5,2% en toen naar 5,7%.

Ontwikkelingen vierde kwartaal (Q4 t.o.v. Q3)

*Enkele indicatoren zijn niet zichtbaar in de grafiek.

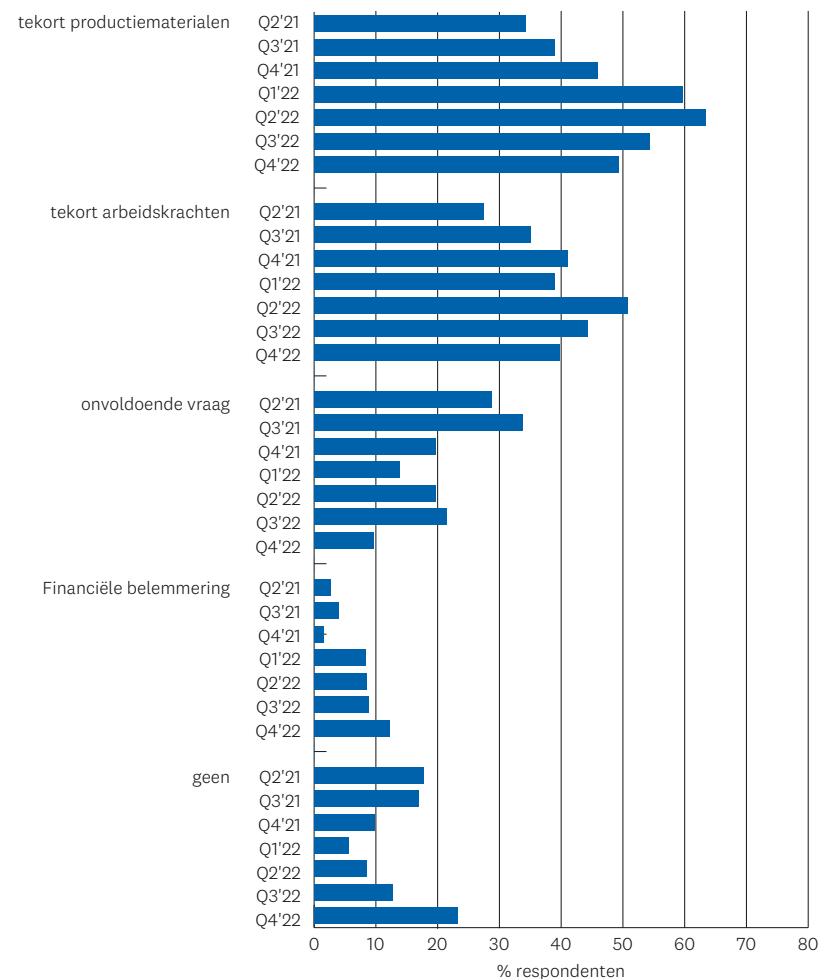
68% van de respondenten geeft aan zwarte cijfers te schrijven, onduidelijk is wat de winstmarge is. Aan de andere kant geeft 32% van de ondernemers aan dat de winst-/verliespositie nihil of verliesgevend is.

Belemmeringen

Een tekort aan productiematerialen en een tekort aan arbeidskrachten vormen nog steeds grote belemmeringen bij veel bedrijven. Respectievelijk geeft 49% en 39% van de respondenten hier last van te hebben. Onder andere is er nog steeds een tekort aan chips voor elektronische componenten. Echter zijn er wel voor de tweede keer op rij minder respondenten die aangeven last te hebben van een tekort aan productiematerialen. Laten we hopen dat deze trend nog even doorzet.

De inkooprijzen zijn bij 84% van de respondenten gestegen in het vierde kwartaal van 2022, bovenop prijsstijgingen in voorgaande kwartalen. 57% van de respondenten geeft aan dat ook hun verkoopprijzen zijn gestegen.

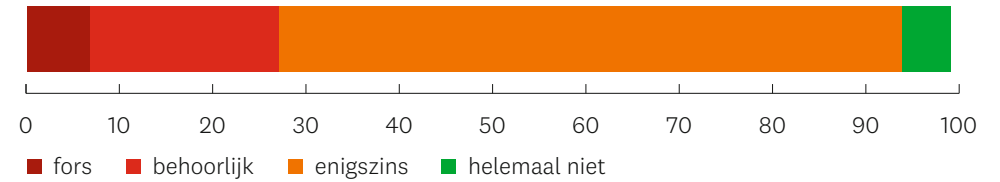
Belemmeringen

28% van de respondenten geeft aan dat de huidige energieprijzen een behoorlijk of fors probleem is voor hun bedrijf. Nog eens 61% heeft aangegeven dat het enigszins een probleem is. Het zou kunnen dat een deel hiervan op dit moment nog een energiecontract heeft met lage prijzen en dus later alsnog in de problemen kan komen.

Producenten, leveranciers en werven zijn onderdeel van een grote keten. Het is niet vanzelfsprekend dat prijsstijgingen doorberekend kunnen worden aan de klant. Het aandeel dat aangeeft financiële belemmeringen te ondervinden is gestegen van 3% in 2021-2 tot 12% in 2022-4, hieronder bevinden zich voor het overgrote deel scheepswerven.

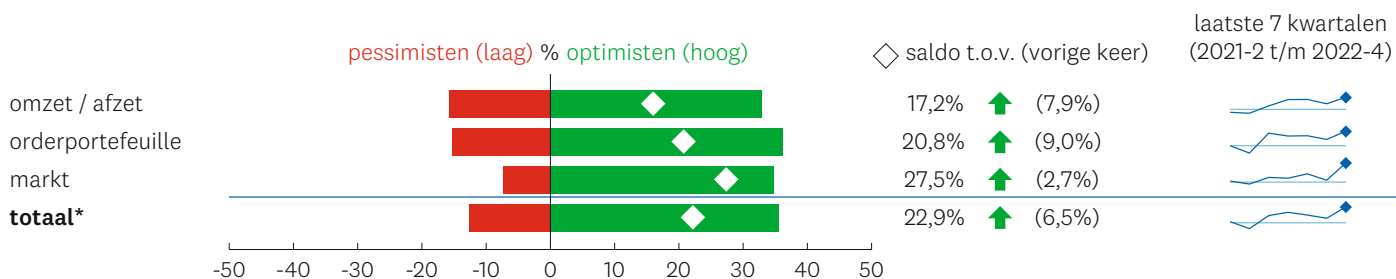
Zijn de huidige energieprijzen voor uw bedrijf een probleem?

Beoordeling van de ondernemer eind vierde kwartaal van 2022

De beoordeling van de ondernemer eind van het derde kwartaal van 2022 geeft meer inzicht in hoe bedrijven er momenteel voorstaan. 33% beoordeeld de omzet/ afzet als 'hoog', 36% beoordeeld de orderportefeuille als 'groot' en 35% ervaart de marktontwikkelingen als 'goed'. Niet alle respondenten zijn positief gestemd; 16% beoordeeld de omzet/ afzet als 'laag', 15% beoordeeld de orderportefeuille als 'klein' en 7% ervaart de marktontwikkelingen als 'slecht'. Per saldo zijn alle indicatoren positief en gestegen ten opzichte van vorige meting, de afzwakkende groei die vorige meting is geconstateerd lijkt gelukkig niet door te zetten.

Beoordeling van de ondernemer eind vierde kwartaal 2022

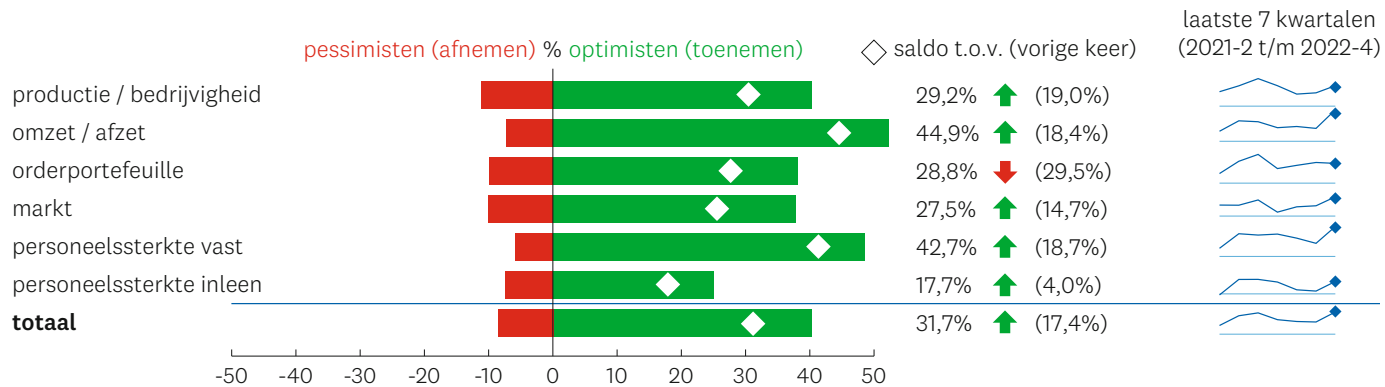

*Enkele indicatoren zijn niet zichtbaar in de grafiek.

Verwachte ontwikkelingen in het eerste kwartaal van 2023

De verwachte ontwikkelingen zijn sinds het begin van 2022 niet meer zo positief geweest als nu. Per saldo verwacht 28% (vorige meting: 15%) van de ondernemers dat de marktomstandigheden in hun maritieme marktsegmenten zullen verbeteren in het eerste kwartaal van 2023. Daarnaast verwacht per saldo 45% dat de omzet zal stijgen (vorige meting: 18%). Ook verwacht men dat de orderportefeuille zal toenemen. Voor de context is het belangrijk om te weten dat de stemming onder de ondernemers over de toekomst vaak positiever is dan de daadwerkelijke realisatie.

Verwachte ontwikkelingen in het eerste kwartaal van 2023 (Q1 '23 t.o.v. Q4 '22)

Themavragen sinds de start van de Economische Barometer van NMT

Naast standaardvragen die de basis vormen voor de Economische Barometer worden er soms ook vragen gesteld over specifieke thema's. Hieronder een kort overzicht van de afgelopen themavragen sinds de start van de Economische Barometer van NMT.

In de **barometer van 2021-3** is naar voren gekomen dat een **tekort aan productiematerialen** vergaande gevolgen heeft/had voor getroffen bedrijven. Getroffen respondenten gaven onder andere aan dat marges onder druk kwamen te staan en dat eigen productie vertraging opliep. Het hele verhaal is terug te lezen in de barometer van 2021-3.

De **barometer van 2021-4** ging dieper in op het **personeelstekort**. 56% van de maritieme toeleveranciers die de enquête had ingevuld gaf toen aan last te hebben van moeilijk vervulbare vacatures. Daarnaast zei een groot aandeel meer personeel nodig te hebben vanwege groei en de reden 'ziekteverzuim' was ook redelijk dominant aanwezig. De meeste melden een tekort te hebben aan mensen met het vakgebied engineering, daarna volgde productie, service & sales en projectmanagement.

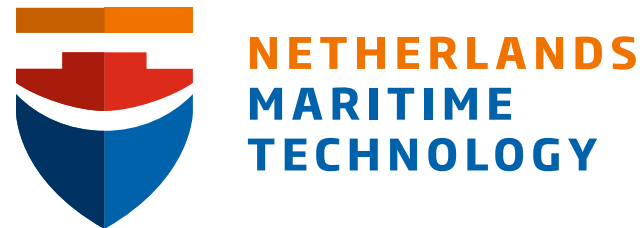
In het eerste kwartaal van 2022 begon de **oorlog in Oekraïne**, een grote humanitaire tragedie. De ingestelde economische sancties zijn hard en ingrijpend. Het ziet ernaar uit dat de ingestelde sancties tegen Rusland niet snel worden teruggedraaid. Aan de gevolgen voor de Nederlandse maritieme maakindustrie is in de **uitgave van 2022-1** aandacht besteed.

Europa is erg afhankelijk van **China als werkplaats en als afzetmarkt**. In de **barometer van 2022-3** is te lezen dat een overgrote meerderheid heeft aangegeven dat de bedreigingen voor Europese scheepsbouwers en toeleveranciers de laatste vijf jaar zijn toegenomen dan afgenomen. 73% procent van de producenten en/of leveranciers die hebben meegedaan aan de enquête hebben aangegeven dat ze direct of indirect afhankelijk zijn van onderdelen of materialen uit China. Iets meer dan één derde van de respondenten gaf aan direct afhankelijk te zijn.

Tot slot

NMT is, vaak samen met andere organisaties, namens jullie allemaal voortdurend in nauw contact met onze overheid en andere relevante organisaties om de maritieme maakindustrie te steunen. Deze barometer is daarvoor erg belangrijk. Elk kwartaal peilt NMT wat de stemming is waardoor trends kunnen worden vastgesteld. Hoe meer bedrijven meedoen met het invullen van de enquête hoe representatiever de uitkomsten zijn. Jullie bijdrage blijft elk kwartaal hard nodig.

Netherlands Maritime Technology
Willemswerf • Boompjes 40 • 3011 XB Rotterdam
Postbus 23541 • 3001 KM Rotterdam

T +31 (0)88 44 51 000
E info@maritimetechnology.nl
I www.maritimetechnology.nl
